

GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

MAJ/JUNI 2015

ALDRIG GLEMME

Anden Verdenskrig og befrielsen

NUMMER 3 / 2015

FORSIDE:

En del af modstandsgruppen AMPA på trappen op til den gamle politi-station på Amager Landevej 78B. Fru Schrøder, bagerst i billedet, var sammen med sin mand Børge Schrøder, yderst til højre, med i mod-standsbevægelsen.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1215

KILDER

- Jansen, Inger Kjær & beboere fra Ullerup: Til Ullerup. Landsbyliv og bygningsregistrant. Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling 1994.
- Hjorth, Birte: Fastelavn i Hollænderbyen. Foreningen Vennekredsen St. Magleby 1986.
- Engstrøm, Mia (red.): Besat og Befriet. Erindringer fra Tårnby Kommune nr. 2. Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling u.å.
- Kristensen, Henrik Skov, Claus Kofoed & Frank Weber: Bomber over Danmark. Vestallierede luftangreb under 2. Verdenskrig. 2. udgave, 2012.
- Flygtninge i Danmark i 1945-1949. Flygtningeadministrationen. Fremad 1950.
- Taarnby, Gerhard: Amagerlands Skytteforenings historie gennem 100 år. Amagerlands Skytteforening 1968.
- Festskrift i anledning af Amagerlands Skytteforenings 75 Aars Jubilæum. 1943.
- Udklippsbøger fra Tårnby Kommune som omhandler 2. Verdenskrig.
- Interview med Poul Hansen, Otto Liebes Allé 30. Interviewet af Inger Kjær Jansen i 1979. Tårnby Stads- og Lokalarkiv, L1 (Interviewet er båndlagt)
- Beretning af Harald Hansen Hoielt.
- Horwitz, Hugo & Knud Rasmussen: Profession: Sabotør, en sabotørs erindringer, Fremad 1983.

COPYRIGHT

Ophavsretten på billederne og illustrationerne tilhører Tårnby Stads- og Lokalarkiv og en anden institu-tion eller en professionel fotograf. Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden tilladelse. Har du brug for et billede eller en illustration, kan du henvende dig til Tårnby Stads- og Lokalarkiv.

© Tårnby Stads- og Lokalarkiv 2015

For enkelte billeder har det været umuligt at finde frem til den retmæssige ophavsretsindehaver. Der-som Tårnby Stads- og Lokalarkiv krænker ophavsretten, er det ufrivilligt og utilsigtet. Såfremt du mener, der er materiale, der tilhører dig, bedes du derfor kontakte bibliotek@taarnby.dk

HVIS DU VIL VIDE MERE:

Tjek arkivets del af bibliotekets hjemmeside på www.taarnbybib.dk

Tidsskriftet Glemmer Du er udgivet af:

© Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalarkivet

ISSN 1397-5412

Tekst og redaktion: Lone Palm Larsen

Layout: Anne Petersen

ALDRIG GLEMME

Anden Verdenskrig og befrielsen

I år er det 70 år siden befrielsen. Kun få er tilbage af dem, der var voksne under krigen, men vi vil aldrig glemme hverken det forfærdelige menneskesyn, som nazisterne stod for, eller de mange som kæmpede imod det – både i udlandet og i Danmark. Eller det store flertal, der heldigvis vendte det blinde øje til modstandsbevægelsens arbejde og som ikke hjalp det nazistiske styre ved at fortælle, hvad de vidste om flygtninge, sabotager og fiskernes sejlads med mennesker. I stedet advarede de, lod døren stå ulåst eller hjalp frihedskæmperne på andre måder.

MODSTANDSFOLK?

En modstandsbevægelse kan kun overleve, hvis den beskyttes af befolkningen – de få beskyttes af de mange. Dem, der beskyttede de få, kunne også udsættes for besættelsesmagtens hævn. Så hvor mange var egentlig med i modstandsbevægelsen? Alle dem, der husede, transporterede og lod døren stå åben for modstandsbevægelsen, var vel også med. Selv dem, der bare kiggede den anden vej, og lod sabotørerne gøre deres arbejde i fred, var med.

Desuden var mange flere med i egentligt modstandsarbejde end mange først regnede med. I dag er der registreret 90.000 mennesker i Frihedsmuseets

database over modstandsfolk.

Heraf var nogle ganske vist kun med i kort tid. Det hårde nervepres gjorde, at modstandsfolk gennemsnitlig var med i omtrent tre måneder. Andre blev sendt i lejre og nogle slået ihjel, andre måtte flygte til Sverige.

Også de modstandsfolk, der var med i de sidste dage før befrielsen, risikerede alt for at befri Danmark. Og selvom Danmark fejrede befrielsen den 4. maj om aftenen, så var selve overgivelsen først den næste dag – den 5. maj.

Det var bestemt ikke ufarligt at være med i de sidste timer.

EJNAR HANS HANSEN

Ejnar Hans Hansen fra Ulle-rup var medlem af Amager-land Skytteforening og var aktiv i modstandsbevægelsen. Natten mellem den 4. maj og 5. maj 1945 blev han skudt, mens han i en lastbil sammen med andre frihedskæmpere var på vej til Slotsholmen.

Ejnar Hans Hansen blev født søndag den 4. januar 1914.

Han var søn af landmand Bertel Valdemar Hansen fra Store Magleby og Anna Hansine Larsen fra Ullerup. Familien boede på Ejnars mormors gård på matrikelnummer 11a af Ullerup. Det var mormoderen, Inger Larsen, som ejede gården, og Ejnars forældre var bestyrere. Hans søster, Emmy født i 1909, boede der også. Foruden boede en ugift datter

af Inger Larsen på gården, hun hed Ellen. Dertil kom en tjenestekarl.

Den lille familie gik dog hurtigt i opløsning, da Ejnars mor døde allerede i 1918 og hans far i 1920. Derefter blev Ejnar og Emmy passet af deres mormor, Inger, og deres moster, Ellen. Emmy blev senere gift med Peter Cornelius Lindgreen og slog sig ned på en del af grunden. I 1970 blev huset sammen med mange andre gårde eksproprieret, da lufthavnen skulle udvide.

Ejnar Hans Hansen blev gift den 24. maj 1941 med Minna Alma Hoielt, som boede i Store Magleby. Den 4. juni 1942 blev deres søn, Harald Hansen Hoielt, født. Familien havde et gartneri på Tømmerupevej 280 i Ullerup. Der blev også holdt kaniner, som så mange andre steder. Det var et godt supplement til kødrationeringen.

Fastelavnen før krigen brød ud, blev Ejnar Hans Hansen tøndekonge for de ugifte ryttere i Store Magleby. Han vandt retten til at have vandrepokalen stående et helt år. Derefter fik han et lille bæger til erstatning. Vandrepokalen var blevet ind-

Ejnar Hans Hansen blev gift den 24. maj 1941 med Minna Alma Hoielt. Bryllupsbilledet er beskåret.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

Den nystiftede familie boede på Tømmerupvej 280 i Ullerup. Bemærk kålen i forgrunden. Minna Hoielt er kvinden længst til højre. Huset var opført i 1937. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

stiftet i 1935 af Amagerbanken, som ønskede at motivere ungdommen til at fortsætte den gamle tradition. De ugifte i Store Magleby red dengang for sig selv – mandagen før fastelavn – altså mandag den 29. januar 1940.

I 1940 var Kong Christian X til stede. Han stod i Frids have på Møllegade 11 i Store Magleby, mens fastelavnsridtet foregik. Kongen havde et lille sølvbæger med til vinderen. Første gang, Kong Christian X overværede tøndeslagning til hest, var i 1923. Han var til tøndeslagning ni gange, hvor den sidste var i 1940. Denne mandag i

1940 var det i øvrigt 14 graders frost med en isnende vind.

Under hele besættelsen måtte der ikke afholdes fastelavnsridning. Det havde politiet forbudt. Hos familien stod de to pokaler fremme i hjemmet på Tømmerupvej 280.

Efter at budskabet om befrielsen kom fra London, var der travlhed med at samle frihedskæmperne og indsætte dem på centrale poster. Dels for at tyskerne havde nogen at overgive sig til, dels for at undgå selvtægt og uroligheder. Der var på dette tidspunkt hverken

Fra venstre til hest ses Bertel Rågaard, Jan Petersen, Chrilles Petersen og Ejnar Hans Hansen. Bertel, Chrilles og Ejnar var alle med i skytteforeningen og i modstandsbevægelsen. Det er formentlig på en gård i Store Magleby, hvor Ejnar normalt deltog i ungarlenes fastelavnsridt. Ejnars far var fra Store Magleby, og Ejnar havde derfor stadigvæk tilknytning til byen.

Foto: Privateje

dansk militær eller politi, og de allierede tropper var ikke kommet til Danmark endnu. Selve overgivelsen skulle først ske kl. 8 om morgenen, så formelt set havde værnemagten ikke overgivet sig endnu. Det var derfor bestemt ikke uden fare, at modstandsfolkene tog af sted.

Ejnars søn, Harald Hoielt Hansen, har brugt megen tid på at finde ud af, hvad der skete nat-

ten til 5. maj 1945, hvor hans far blev dræbt. Dette er en sammenskrivning af forskellige vidners beretning fra den nat:

En gruppe modstandsfolk, som var aktive i skytteforeningen, fik klokken halv to om natten besked på at møde hos handelsgartner Knud Ahrenkilde på Maglehøj i Maglebylille. Det var en flok på omkring 35 personer. På Anders Jakobsens torvevogn blev der læsset ammunition og våben.

Ved tre-fire tiden om morgenen tog frihedskæmperne fra Amagers gårde og huse af sted mod Dronningensgade 68 på Christianshavn i øsende regnvej. De fleste cyklede, men nogle var på lastbilens lad. Blandt dem var handelsgartner Albert Lindgreen fra Rønnegård, Gert A. Dirchsen fra Maglegård, Peter Nielsen fra Ullerupgård, smeden Willy Nielsen, Jacob Bernitt, Andy Rasmussen, Jan Dirchsen fra Hollændergården, Jan Weichel fra Kastrup, forpagter Georg Hansen fra Maglebylille og gartner Ejnar Hans Hansen fra Ullerup. Det var Anders Jakobsen fra Skovgård i Store Magleby, der kørte lastbilen, og ved siden af sad Knud Ahrenkilde.

Skovgårdens lastbil, som blev brugt til at køre grøntsager til grønttorvet. Her er det de tomme kasser der køres retur. Det er muligvis den lastbil, der blev brugt til at transportere ammunition og frihedskæmpere fra Maglebylille til Christianshavn den 5. maj 1945 kl. 3-4 om morgenen. Den er uden gasgenerator, så billedet er ikke taget under krigen.

Foto: privateje – tilhører slægtning til Anders Jakobsen.

Da lastbilen nåede krydset Amagerbrogade og Amager Boulevard, blev den beskudt. Det var formentlig Hilfspolizei, som var værnemagtens hjælpepoliti – også kaldet HIPO, der skød. Jan Weichel besvarede skuddene med vognens eneste maskinpistol. Senere fik han af nogle ambulancefolk at vide, at der blev samlet sårede op fra stedet. Da det var en meget vigtig last med ammunition, skulle lastbilen fortsætte, uanset hvad

der skete undervejs på turen. Derfor stoppede de først, da de nåede til Dronningensgade 68, hvor de var ventet. Lastbilen blev lukket ind i gården. Her blev det konstateret, at Ejnar Hans Hansen var blevet ramt i halsen, og at han desværre var blevet dræbt. Det til trods for at han sad længst tilbage på lastbilens lad op mod gasgeneratoren.

Ejnar Hans Hansen blev begravet den 11. maj 1945 fra Tårnby Kirke. Pastor Mogens

Strunge talte ved hans bære. Derudover talte flere højtstående personer fra hæren.

Bagefter var der en hverdag, der skulle hænge sammen for enken Minna og sønnen Harald. På gartneriet hjalp en tjenestekarl til med driften, men i ca. 1945 blev gartneriet solgt. Minna flyttede med sin søn hjem til sine forældre på Brydevej 4 i Store Magleby.

På billedet fra en mindehøjtidelighed i anledning af femåret for drabet på Ejnar Hans

Hansen på Tårnby Kirkegård ses familien, modstandsfolk og militærpersoner. Det er formanden for Amagerlands Skytteforening, Henry Sally, der lægger en krans på gravstedet. Den otteårige Harald står lige bagved lidt til venstre, hans morfar Henry Hoielt ved siden af og hans faster Emmy Lindgreen står lidt længere bagved. Til højre for Henry Sally står I. Skeltved-Madsen fra Sundby. Derefter står chefen for Skytteforeningsbataljonen oberstløjtnant af

I 1950 var der en mindehøjtidelighed på Tårnby Kirkegård, hvor der blev lagt en krans ved den flotte mindesten for Ejnar Hans Hansen, der blev skudt natten mellem den 4. og 5. maj 1945.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

På stenen står: Handelsgartner Ejnar Hans Hansen født i Ullerup den 4. januar 1914 faldt om morgenen den 5. maj 1945. I sejrens stund gav han sit liv for Danmarks befrielse. Rejst af Skytteforeningsbataljonen den 5. maj 1946.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

Livgarden A. O. Adolph. Kvinden i midten af fotografiet er Minna, der var gift med Ejnar. Til højre for hende står Jacob Bernitt fra Ullerup, som havde været frihedskæmper med Ejnar. Derefter står generalløjtnant Erik With, som var hærchef 1931-1939. Han var nært knyttet til skytteforeningerne i Danmark. Han havde i 1943 skrevet i Amagerlands Skytteforenings 75 års jubilæumsskrift, hvor han takker for

foreningens offervillige fædrelandskærlighed. En direkte henvisning til modstandsfolkene blandt skytterne. Lidt til højre forrest i fotoet uden gevær står Georg Hansen fra Maglebylille. Den lidt ældre herre skråt bagved er Gerhardt Jacobsen fra Maglebylille.

MODSTANDSGRUPPER

På Amager var der flere modstandsgrupper med forskellig tilknytning. BOPA er en forkortelse for Borgerlige Partisaner, som dog var af kommunistisk observans. Amagers Partisaner, AMPA, var navnet på en modstandsgruppe, der efter krigens afslutning kaldte sig sådan. De var en mere blandet forsamling. Der var flere andre modstandsgrupper med tilknytning til København, men hvor en del af frihedskæmperne kom fra Amager.

Skytteforeningsbataljonen var af mere konservativ observans. Amagerlands Skytteforening havde hovedsageligt jordbrugerne som sit bagland. Fra de danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger i Københavnsområdet var der

opstået en hel bataljon med fire kompagnier og 32 vogne. Fordelen var, at skytterne i foreningerne allerede kunne skyde. Der var imellem 400 og 500 skytter i bataljonen – og Ejnar Hans Hansen var en af dem. Der var 1., 2. og 3. kompagni, der var tilknyttet Slots- holmen. Det 4. kompagni var underlagt Hærens Officers- skole. De fire kompagnier blev mobiliseret natten mellem den 4. og 5. maj 1945.

Skytteforeningerne var de første idrætsforeninger i Danmark. Den første blev dannet i 1861 af kaptajn Mønster. Skytteforeningerne skulle opmuntre befolkningen til at ville forsvare landet. Der blev oprettet foreninger,

der enten havde tilknytning direkte til partiet Venstre eller til Højre (Konservative).

Skytteforeningerne havde derfor også en politisk vinkel. Skytteforeningernes formål var dengang at medvirke til fædre- landets forsvar. Det var derfor, at mange skytter tog kampen op mod det nazistiske styres besættelse af Danmark.

De syv regioner, som mod- standsbevægelsen var opdelt i, blev ledet af officerer og ikke af civile modstandsfolk. Derfor blev besættelsens sidste døgn styret militært. Hvor blandt andet skytteforeninger- ne og de modstandsgrupper, der bestod af en overvægt af soldater, blev brugt til at over-

På Dragør Strandhotel afholdt Amagerlands Skytteforening den 1. marts 1943 deres 75 års jubilæum. Af foreningens medlemmer var omtrent 60 aktive modstandsfolk, hvor mange højst sandsynligt er med til denne fest. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B3433

tage vigtige militære poster og depoter. Det skete for, at besættelsesmagten skulle overgive sig frivilligt, men også for at forhindre modstandsgrupper i at bekæmpe hinanden. Særligt var militæret og regeringen betænkelige ved de kommunistiske grupper, som måske ville opildne folket til revolution. De rygter svirrede i alle tilfælde mange gange under besættelsen.

Holger Darmer gik tidligt ind i modstandsarbejdet. Der fik han dæknævnet Gert. Han blev født i 1922 og boede i Tårnby. Han var først med i AMPA og senere i BOPA.

Foto: Frihedsmuseet

HOLGER DARMER

Som 18-årig oplevede Holger, at Danmark blev besat. I hans familie vakte det ikke begejstring, at værnemagten var væltet ind over grænsen. Med sit medlemskab af Tårnby Selskabelige Dramatiske Forening – kaldet Dramaten – fik han en uventet indgang i modstandsbevægelsen. På Løjtehus mødtes de unge til dans, men også til amatørteater. Nogle af disse unge amatørskuespillere var modige nok til at gå ind i modstandsarbejdet. Til at starte med var det illegale blade, der skulle omdeles. Senere blev det mere organiseret, hvor de unge kom i kontakt med den lokale modstandsbevægelse, AMPA. Det var omkring 1942. I første omgang var det mest våbeninstruktion og undervisning i sabotage. Holger blev indkaldt til militærtjeneste i april 1943. Da samarbejdspolitikken ophørte i august 1943, og der blev indført militær undtagelsestilstand, blev militæret interneret. Holger blev ligesom 4.600 øvrige soldater interneret indtil oktober 1943. Mange soldater blev bagefter frihedskæmpere – ligesom Holger.

Hans første opgave var at skaffe våben ved at afvæbne en sabotagevagt på Islands Brygge. Derefter blev han og fire andre rekrutteret af BOPA.

Beklageligvis blev en seddel med de unges navne på fundet ved en razzia i et af modstandsbevægelsens depoter, og de måtte gå under jorden med det samme. To blev taget, en opgav at være med, og så var der Holger og hans lillebror, Jørgen, tilbage. Efter at have været i andre grupper kom Holger til sidst i en gruppe med fire andre fra Amager. Hans bror kom i en anden gruppe. De to hold arbejdede tæt sammen gennem resten af besættelsen og med adskillige sabotager og aktioner bag sig.

Da både Holger og Jørgen var på Gestapos liste, blev deres mor udspurgt og truet. Så fandt drengene på en list. De fik smuglet et brev til Sverige, som så blev sendt derovre fra, som om de var flygtet over Øresund. Derefter fik deres mor fred for de farlige besøgende i uniformer. Tre fra Holgers gruppe blev taget i februar 1945 og blev uretferdigt henrettet i Ryvangen. Det var hårdt for gruppen at komme videre, efter

de havde mistet deres kammerater. De to grupper blev reorganiseret, og de to brødre kom nu i samme gruppe, indtil krigen sluttede.

I marts 1945 sprang Holger Darmer sammen med Georg Hugo Horwitz Langebro i luften. Det var for at forhindre, at værnemagten kunne bruge de skibe, der lå i Københavns

Georg Hugo Horwitz blev fotograferet sammen med andre modstandsfolk. Han var flygtet til Sverige med sin familie, da besættelsesmagten ville arrestere alle danske jøder fredag den 1. oktober 1943 og sende dem til koncentrationslejrene. I februar 1944 vendte han tilbage til Danmark og blev meget aktiv i modstandsbevægelsen BOPA.
Foto: Frihedsmuseet

Havn. Holger var også med til at sprænge Riffelsyndikatet i luften – den ene af de tre gange hvor modstandsbevægelsen forsøgte at hindre virksomheden i at producere våben, som blev brugt af Nazi-Tyskland. En anden bedrift var, at han stjal et tysk tog med ammunition på Godsbanegården og kørte toget til Brøndbyøster. Aktionen gik dog ikke som planlagt, frihedskæmperne fik ikke ammunitionen.

Sabotørerne havde det ok med de menige tyske soldater. Der var en stillestående aftale om, hvis modstandsfolkene ikke gjorde de menige tyske soldater noget, så lod de også sabotørerne passe deres – uden indblanding. Så selv de menige tyske vendte det blinde øje til, og det gav modstandsbevægelsen den fornøden arbejdsro

Holger Darmer blev senere freelance sportsjournalist på KT-Posten og skrev særligt

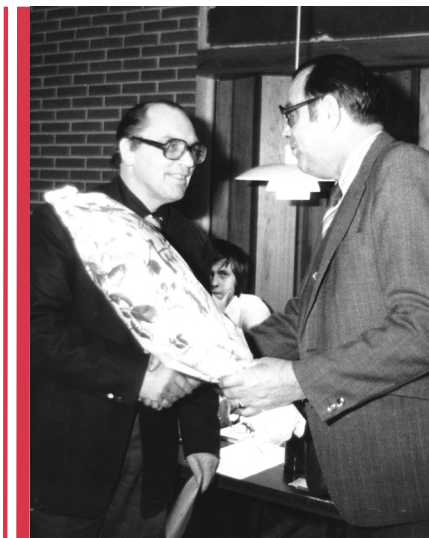

Det var en frækt udført sabotage af Langebro den 27. marts 1945. Alle mennesker, der var på vej over broen skulle advares. En jernbanevogn med 150 kg sprængstof blev antændt midt på broen for at ødelægge maskinhuset, så broklappen ikke kunne åbnes. Det var for at forhindre, at de danske handelsskibe inde i havnen ikke skulle sejle i nazismens tjeneste.

Foto: Frihedsmuseet

meget om fodbold. Her var han, indtil Amager Bladet overtog KT-Posten. Han havde også selv været aktiv spiller, hvor han spillede for Tårnby Boldklub. I sæsonen 1947 til 1948 var han med på holdet, der kom op i KBUs A-række (Serie 2).

Hans interesse for fodbold smittede også af på andre måder. Idet der var indstiftet en pokal i hans navn. I 1982 vandt Tårnbys lilleputter den eftertragtede Holger Darmer pokal.

Holger Darmer blev kåret til æresmedlem i Tårnby Boldklub den 10. marts 1981. Holger står til venstre. Fotograf: Kurt Haugård. Foto: Stads- og Lokalkivet, B5435

Han fik også startet en billardturnering op i klubben omkring 1984. AB Tårnby opkaldte billardpokalen efter Holger Darmer - nemlig HO DA pokalen. Det var de initialer, han brugte, når han rapporterede i avisen.

KVINDER I MODSTANDSKAMPEN

Der var selvfølgelig også kvinder involveret i modstandsarbejdet. Det kunne være som kurér af beskeder mellem modstandsfolk. Det var farligt at have noget skrevet ned på papir, fordi det kunne findes af Gestapo. Derfor skulle beskeder, adresser og kontaktpersoner helst huskes i hovedet.

Det kunne også være materiel, kvinderne kørte rundt med på cyklen, som var pakket, som om de havde været på indkøbstur. Men der skulle nerver af stål til det job. Hvis der var illegale blade, ammunition eller en pistol i cykelkurven, var det ikke heldigt at løbe ind i en razzia.

Der var også kvinder, der var gruppeledere, eller som underviste i sprængning af jernbanskiner. Kvinderne er sjældent blevet draget frem i lyset for

deres indsats som frihedskæmpere. Fru Schrøder var med i en modstandsgruppe, men hun fremgår ikke af lønningslisten efter befrielsen. Det gør hendes mand derimod. Han er derfor med i Frihedsmuseets database over modstandsfolk. Kvinderne har været mere usynlige. Hvis deres indsats kom med, ville databasen over frihedskæmpere blive endnu mere omfattende.

En del modstandskvindes hjælp bestod i at give husly og mad til flygtninge og modstandsfolk. Husarbejde har aldrig haft den store bevågenhed – heller ikke som modstandsarbejde. Anna Karmelgar på hjørnet af Oberst Kochs Allé og Ved Stationen stillede sit lille gule hus til rådighed, da de jødiske flygtninge skulle sejles til Sverige. Hun havde op til 15-20 jøder boende ad

Gruppenbillede af en del af modstandsgruppen, som efter krigen kaldte sig Amagers Partisaner, AMPA. Bagerst ses Børge Schrøders kone. Formentlig er det Børge Schrøder yderst til højre. De er opstillet på trappen til den gamle politistation på Amager Landevej 78B i forbindelse med befrielsen. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1215

Frihedskæmpere kører i kortege ved vandtårnet den 5. maj 1945.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B4193

gangen, mens turen over Øresund blev arrangeret.

Kvinderne blev også inddraget i modstandsbevægelsen, fordi familien var aktiv. Således skete det for familien Knudsen. Her var sønnerne meget aktive i den illegale transport over Øresund via Saltholm. Overfarten skete med forskellige skibe, vekslende besætning og varierende opsamlingssteder ved Kastrups kyst. I marts 1944 blev flere fra familierne Knudsen og Zimling arresteret for at transportere illegale flygtninge over til Sverige – deriblandt Stella

Knudsen på 16 år og hendes mor. De blev afhørt i villa Pax i Dragør og bagefter overført

Stella Knudsen blev indblandet i modstandsarbejdet fordi hendes brødre sejlede illegale flygtninge til Sverige.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

til Vestre Fængsel i en måned. Hvorefter de blev overført til Horserød og frigivet efter to måneder – uden at have røbet noget om transporterne til nazisterne. De øvrige arresterede blev først frigivet i juli 1944. De optog sejladserne igen helt frem til den 4. maj 1945.

Foruden mennesker blev der også sejlet med våben, personlige breve og efterretninger f.eks. informationer fra udlandet, som ellers blev censureret af besættelsesmagten.

LEGITIMATIONS-KORT

I rigtig mange kommuner forsvandt folkeregisterkortene på mystisk vis, da det danske politi blev interneret af den nazistiske besættelsesmagt.

Også i Tårnby Kommune blev kortene bortført af modstandsbevægelsen. En af personerne bag var apoteker E. Friis-Nielsen, som også boede i Tårnby. Han blev interviewet af KT-Posten i 1985 om sin illegale virksomhed i Københavns Skytteforening. Det var en ventegruppe, som blandt andet skulle indsættes ved befrielsen. Han var dog med til

Alle skulle have et legitimationskort på sig, som når som helst skulle vises, hvis besættelsesmagten forlangte det ved en gaderazzia. Kortene blev udstedt efter folkeregisteret, som dengang var på kort på Tårnby Rådhus i Kastruplundgade.

Foto: Stads- og Lokalkarkivet, B4103

mindre aktioner såsom folkeregisterets forsvinden. Det var en stor fordel, at besættelsesmagten ikke umiddelbart havde adgang til folks adresser og stillingsbetegnelser.

Inden kortene blev fjernet, fik folk, der havde behov for en ny identitet, et nyt legitimationskort. Det kom også politi-

betjentene til gode, da de skulle gå under jorden for at undgå at blive taget til fange og sendt i koncentrationslejr. Pastor Mogens Strunge var med til at udstede falske dåbsattester og lignende, der kunne bruges til dokumentation for den nye identitet.

RATIONERING

Med erfaringerne fra 1. Verdenskrig om de vilde prisstigninger på mad og brændsel var der under 2. Verdenskrig helt anderledes regulering på varerne. Varemanglen huskede Poul Hansen fra Otto Liebes Allé 30 i et interview fra 1979. Selvom der var vareknaphed under besættelsen, så var det ingenting imod de priser, der havde været i den første store krig. Der blev fra staten og kommunerne gjort foranstaltninger blandt andet i form af rationeringsmærker. Det var for at forhindre, at der kunne hamstres og spekuleres i livsnødvendigheder, som der blev gjort af de såkaldte gullaschbaroner under 1. Verdenskrig. Allerede den 11. maj 1940 blev det i aviserne annonceret, at kort til indkøb af ok-

sekød, flæsk og mælk kunne udleveres på socialkontoret på Tårnby Rådhus henholdsvis den 14. maj og den 15. maj, alt efter om efternavnet startede med A til M eller N til Ø. Dengang lå rådhuset i Kastruplundgade.

Der blev også indført rationering på brændsel og petroleum. Mange biler blev klodset op, da der ikke var benzin at få til almindelig kørsel. Andre fik sat en gasgenerator på bilen eller lastbilen, så den kunne køre på andet end benzin. For Amagerbanen betød det en ny begyndelse. Banen var kort før krigen blevet lukket for passagerer, men driften blev hurtigt startet op igen. Til mange pendleres store glæde. Der var ikke kul nok til damplokomotiverne, så her blev også fyret med tørv. Hvilket førte til at to gamle gårde i Maglebylille nedbrændte, da brandspjældet blev fjernet for at give toget mere fart af det dårlige brændsel, der kunne skaffes. Togeventyret varede fra den 6. maj 1940 til den 30. september 1947.

Den 29. juni 1940 var det sukker og kaffe. Der var rabatkort til smør og margarine.

Der var kø til alt – her hentes vand. Fotoet er taget i forbindelse med en af folkestrejkerne i 1944, hvor danskere protesterede mod nazistiske overgreb ved at strejke og barrikadere sig. Den civile ulydighed fik værnemagten til at gå til modangreb på den danske befolkning, der blev blandt andet lukket for forsyningen af vand, el og gas fra fredag den 30. juni til om aftenen den 2. juli 1944. Af langt værre ting blev der også skudt mod folkemængderne.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1758

Det blev annonceret i aviserne, så borgere i Tårnby vidste, hvor og hvornår de kunne hente rationeringsmærkerne. Det var bare at stille sig op i køen. Der var kø til alt, for alt var en mangelvare.

Desuden blev der opfordret til mådehold med vandet. Amagers undergrund har ikke friskt drikkevand, kun brakvand. Altså vand med for meget salt til at mennesker kan drikke det. At spare på drikke-

vandet blev i aviserne indskærpet af Tårnby sogneråd gennem hele besættelsen.

Også det varme vand skulle der spares på. Det gik ud over skolernes gymnastik, hvor det varme vand blev lukket i starten af krigen. For at spare på brændsel skulle skoleeleverne ikke undervises efter kl. 14, og aftenskoleundervisningen blev ophævet. Disse spareforanstaltninger blev gennemført, fordi priserne på brændsel

steg, og i Tårnby Kommunes budget for 1939-1940 havde udgifterne selvfølgelig ikke kunnet forudses.

GENBRUG

Andre tiltag var omsyningscentraler. De blev oprettet, så slidt tøj kunne sys om til nyt. Det skete over alt i landet også i Tårnby.

På Tårnby Skole havde Tårnby Kommune oprettet en central og på Løjtegård havde Socialdemokratiet etableret en. Der fandtes en række modeller, som der kunne sys om efter. Derudover var der hjælp at hente, eksempelvis hos centralens leder frk. Have og andre der også kunne sy gammelt om til nyt. Centralen fortsatte nogen tid efter besættelsen,

Omsyningscentralen på Tårnby Skole, hvor fru Frederiksen til venstre og frk. Have ved siden af arbejder. I baggrunden ses fra venstre kommunesekretær Thorkild Nielsen, Marius Lorentzen, fuldmægtig Laurids Jørgensen fra socialkontoret, sognerådsformand Richard Jacobsen og en ukendt kvinde. Fotografiet er formentlig taget omkring 1942.

Fotograf: Københavns Foto-Service.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B2596

da det varede længe, inden varemanglen var overstået, og lønningerne tillod vilde indkøb. Sandsynligvis lukkede centralen i 1947.

Rationeringen af tekstil fortsatte dog til 1949.

Foruden omsyningscentraler var der også andre tiltag, der forsøgte at udnytte de begrænsede ressourcer. I august 1940 blev der indsamlet nedfalden frugt og frugt med skønhedsfejl fra haverne i kommunen. Det var Tårnby Kommune, der ville sørge for, at frugten ikke gik til spilde. De sørgede for lagerplads, køkkenlokaler

og sukker, så frugten kunne syltes af frivillige i skolekøkkenerne. De frivillige skulle komme fra kvindeudvalgene i forskellige lokale foreninger, spejdere og andre organisationer med unge tilknyttet. Syltetøjet skulle derefter foræres til syge og gamle, børnehaver, hospitaler og lignende institutioner. Det gik over al forventning, og der måtte i avisen appelleres til, at flere kvinder ville hjælpe med at sylte de 6.000 kg frugt.

Også indsamling af gammelt metal blev sat i gang i maj 1942. Formålet var både at forsyne virksomhederne med

Familien Larsen boede i sommerhalvåret i haveforeningen Sano. De små træhuse ydede ingen beskyttelse overhovedet, og der var ikke beskyttelsesrum til familien. De måtte gå helt til Kastrupvej med flyvemaskinerne lavt på himlen, når de skulle hen til beskyttelsesrummet. Her fotograferet i sommeren 1940.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarbiv

materialer, så de kunne fortsætte en produktion, og at beskæftige så mange som muligt ved genbrug. Det var Landsforeningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse – kaldet LAB – der stod bag projektet. Der blev blandt andet samlet jern, gamle tindåser og kobberkedler. Det kunne så blive til nye søm, nye konservesdåser og ledning.

LUFTANGREB

Når luftalarmen lød, skulle der reageres omgående – uanset om familien sov eller var i gang med dagens gøremål. I kolonihaveforeningen Sano ved Syrefabriksvej var der ingen beskyttelsesrum. Familien Larsen på to voksne, en søn født i 1935 og en søn født i 1940, blev henvist til et beskyttelsesrum i en etageejendom på hjørnet af Kastrupvej og Syrefabriksvej. Lidt af en distance med to små børn på en mørk vej. Når flyene kom, søgte de ned i grøfterne langs vejen. Ellers var det småløb hele vejen derhen. Ejendommen var opført i 1936. Den var ny og moderne med en ordentlig kælder at søge tilflugt i.

Her er det beskyttelsesrum, som familien selv havde bygget på Apeldoorn Allé. Det er Eva Røpke, der sidder i åbningen.

Fotoet er taget ca. 1942.

Foto: Stads- og Lokalarkivet, B1548

Nogle gange blev folk bange, når flyvemaskinerne fløj lavt. Instinktivt smed de sig på gulvet eller jorden. Det er klart, at det ikke skal prøves mange gange, førend det sætter sig som en angst. Det tyske luftværnsartilleri var opstillet mange steder på Amager, men især omkring lufthavnen. Når de skød efter de allierede fly, fløj der granatsplinter rundt i luften. Derfor var det bedst at holde sig indenfor.

Efterhånden som krigen og luftalarmerne blev hverdag, blev folk trætte af at søge i dækning. Luftalarmen kunne godt lyde flere gange på en nat. Også hos familien Larsen blev

der i løbet af krigen slækket på sikkerheden. I stedet søgte familien ly under køjesengene, det var dog kun børnene, der kunne være der. I postyret blev de mælkeflasker, der stod parat med vand til at slukke en eventuel ild, væltet. Det skulle vist være en meget lille brand, hvis det vand skulle kvæle den. Det er blevet til en lille morsom historie for familien midt i alvoren.

Haveforeningen Sano blev grundlagt i 1929. Dengang lå haverne på Samosvej, men måtte flytte i forbindelse med at Skolen ved Sundet skulle bygges. Det foregik fra 1935 til 1938. Sano består af ca. 160 kolonihaver og en lille købmand – placeret centralt i området. Der er indgang til haveforeningen fra Nordmarksvej og fra Vægterparken.

Der var mange andre kælderløse huse, der også stod uden beskyttelsesrum. Blandt andet havde de kommunale ejendomme på Søvang Allé ingen kældre, da grundvandet her stod højt. Disse ejendomme blev påbegyndt under 1. Verdenskrig og blev kaldt henholdsvis ”den gamle kommune” og ”den nye kommune”.

Beskyttelsesrum på Søvang Allé 1940.
Foto: Stads- og Lokalarlivet, B1549

Selve opførelsen var meget besværlig, da undergrunden var meget ustabil. Fundamentet måtte understøttes yderligere, og det forsinkede og fordyrede det kommunale boligbyggeri. For at give beskyttelse til disse ejendomme sørgede Tårnby Kommune for beskyttelsesgrave til beboerne og til de forbi-passerende, som det blev erklæret i aviserne den 9. maj 1940.

KASTRUP LUFTHAVN

Den 2. april 1945 var der omtrent 2.600 forskellige fly på vej mod Danmark for at bombe seks flyvepladser. Indtil for nylig har danske historikere ment at den ene af de lufthavne, der skulle bombes den dag, var Kastrup Lufthavn.

For mange tyske soldater var Danmark flødeskumsfronten. Her var ikke de hårde kampe som på Østfronten. Den tyske flyinstruktør Josef Rotty var udstationeret i Kastrup fra april 1941. Her er han fotograferet på sit kontor i Kastrup - formentligt et selvportræt.

Foto: Frihedsmuseet

Nye undersøgelser tyder på, at det i stedet var Beldringe på Fyn, der var målet for de Vestallierede.

Hele operationen blev afblæst på grund af dårligt vejr og nedsat sigtbarhed. Da flyene nåede den jyske vestkyst, måtte de vende om. Havde vejret været bedre, havde der uden tvivl været meget store matrielle skader og mange civile dræbte. Derfor har det planlagte bombeangreb den 2. april været genstand for så mange overvejelser.

Straks efter besættelsen den 9. april blev også lufthavnen

overtaget af den tyske besættelsesmagt. Kastrup Lufthavn blev udbygget med fire betonstartbaner i tiden fra 1941 til 1943. Under 2. Verdenskrig blev Kastrup Lufthavn dog mest brugt til skoleflyvninger. Her kunne nye piloter træne mere uforstyrret end fra jyske og fynske flyvepladser, da det var knap så ofte, at engelske og amerikanske fly blev sendt helt til København. Lufthavnen blev også anvendt til oplæring i blindflyvning. Det betyder, at piloten skal kunne flyve i mørke eller i usigtbart vejr – udelukkende efter instrumenter

og ikke efter kendemærker på jorden. Mere korrekt kan det kaldes instrumentflyvning. En af dem, der underviste, var den tyske flyinstruktør Josef Rotty. Han var udstationeret i Kastrup fra april 1941. Han var her med sin kone og to børn. De fleste billeder fra hans diassamling er turistbilleder fra Københavns seværdigheder. Han blev født den 19. marts 1914 og døde den 29. april 1945 - en uge før befrielsen. Han døde således i Danmark og er begravet på Vestre Kirkegård.

Fra slutningen af 1942 kom der natjagere til lufthavnen. Disse fly indgik i forsvaret af nordtyske byer. En natjager er et fly, der er specielt bygget til at kunne navigere i om natten eller i dårligt vejr. Samtidigt er flyet forsøgt kamoufleret, så det ikke kan ses i natten. Derudover var der et stort værksted, hvor der blev repareret fly. Flyene kom ofte fra Norge blot for at blive ordnet i Kastrup Lufthavn. For at tage opmærksomheden væk fra Kastrup Lufthavn blev der anlagt afledningslufthavne. En i Tårnby og en i Tømmerup, den sidste var dog ikke i brug særligt længe. Megen flyvning

foregik efter det, piloten så på landjorden, derfor håbede det nazistiske styre, at de falske lufthavne tiltrak nogle af de bomber, der var tiltænkt de rigtige lufthavne. De var anlagt for at forvirre.

Selvom mange beboere omkring lufthavnen har levet med frygten ved at bo tæt på et eventuelt bombemål, så var Kastrup ikke et egentligt mål for de engelske bombe-fly. Faren var størst, når antiluftskytset blev brugt mod de engelske fly.

DE TYSKE HÅNDVÆRKERE

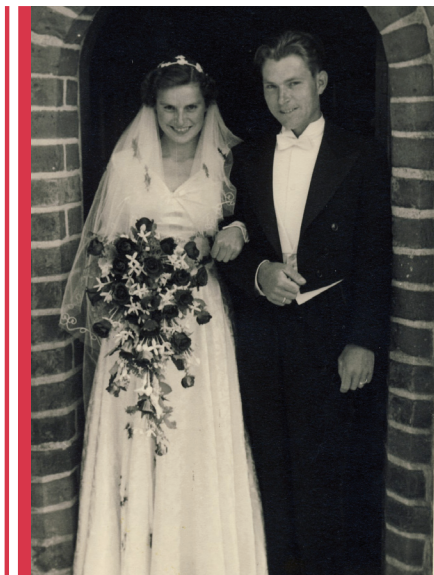
På glasværket var der en del håndværkere, der oprindeligt kom fra Tyskland. Før krigen havde de været gode kollegaer, men så blev det anderledes. Nogle danskere kunne desværre ikke skelne mellem dem, der blot var fra Tyskland, og dem, der var nazister. Det var nok lettere at have et klart fjendebillede, selvom det ikke på nogen som helst måde var retfærdigt. Så de tyske kollegaer blev holdt ude af fællesskabet. Det blev også til et forhør, da en dansk kvinde

havde spyttet efter en tysk kvinde, der var gift med en tysk glasmager. Der skete dog ikke videre i sagen.

Også på væverierne var der ansatte, der var født i Tyskland. Inden besættelsen havde tyske immigranter især fundet job i tekstil- og glasindustrien, hvor de arbejdede som faglærte arbejdere.

ØSTFRONTEN

I en beretning fra Ullerup skildrer Ib Svendsen fra Dannebrogsgård om de uheldige

Kurt Petzke og Rita Christiansen blev gift i 1949 i Tårnby Kirke.
Foto: Stads- og Lokalkarkivet, B2652

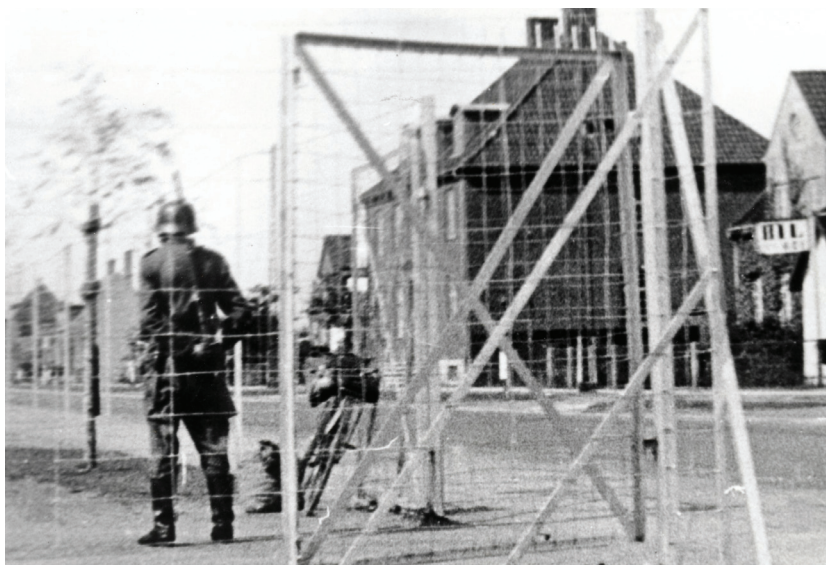
bivirkninger ved ikke at have dansk, men tysk statsborgerskab. En af borgerne i Ullerup, Kurt Petzke, havde stadigvæk tysk pas, da værnemagten besatte Danmark.

Ib Svendsen beretter:

"Det gjorde et stort indtryk på alle i byen, da Kurt Petzke blev indkaldt til aktiv tjeneste for den tyske værnemagt. Han var ganske vist født i Tyskland, men havde boet så mange år i Ullerup, at han naturligtvis var én af vore egne, men åbenbart uden dansk statsborgerskab. Det blev ikke bedre, da vi fik at vide, at nu var han sendt til Østfronten. Det var for os lig med den visse død."

Der var andre, som blev fanget af et tysk statsborgerskab og et dansk sind – de fleste fra det danske mindretal syd for grænsen. I Tårnby – særligt i Kastrup – har der altid været en del tyskfødte håndværkere. De blev måske også fanget i denne fælde.

Ib forsætter om Kurt Petzke: "Til sidst blev han taget til fange af russerne, og vi var alle sikre på, at det var slut med stakkels Kurt. Til alles glæde – og store forbløffelse – dukkede han op i Ullerup igen allerede i 1946."

Den tyske soldat bevogter Amager Landevej 46A, 48A og 50A i forhuset og 46B, 48B og 50B i baghuset. Huset var beboet af tyske flygtninge. Ejendommen blev kaldt for ”abeburet” i samtiden - øgenavnet viser hvor meget afstand, der blev taget til alle tyskere – også selvom nogle af disse mennesker blot var flygtet fra krigen's gru.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B313

TYSKE FLYGTNINGE

Da verdenskrigen for alvor gik ind over Tysklands grænser, skabte det selvfølgelig ligesom andre steder en flygtningestrøm væk fra kampene. Særligt flygtede de civile tyskere fra den sovjetiske hær og de allieredes bombing af store tyske byer. Der kom omtrent en kvart million tyske flygtninge til Danmark i den sidste tid af krigen. De blev placeret forskellige steder på skoler,

sportshaller og andre steder. Det var besættelsesmagtens ansvar at sørge for mad, husly og medicin til de flygtede landsmænd, danskere ønskede ikke at hjælpe til, så det var ikke let at bistå så mange mennesker. Efter befrielsen blev det Danmarks ansvar. I midten af maj 1945 var der 818 tyske flygtninge i Tårnby Kommune. Der var 7.343 i Store Magleby, og i Sundby var der eksempelvis på Østrigsgades

Skole 471 tyske flygtninge, og på Sundpark Skole var der 812. De to skoler er i dag slået sammen og i 2014 gik der 758 elever. Der har været trangt, når der også skulle være plads til senge og ejendele.

Efterhånden oprettede den danske stat store lejre til flygtningene for at rationalisere

En flygtning var tildelt 8 g havregryn om dagen. Det svarer til en stor skefuld. Alt, hvad flygtningene fik, var nøje afmålt, og langt mindre end det som danskerne gennemsnitligt fik at spise. Men når det skulle ganges op med de næsten 19.000, der var i Kløvermarkslejren, var det store mængder det drejede sig om. De danskere, der ønskede at hævne sig på den tyske befolkning, mente, at flygtningene skulle have endnu mindre mad. Den meget rationerede mængde mad betød mange dødsfald blandt de tyske flygtningebørn.

Foto: Lone Palm Larsen

hjælpen og for at få nogenlunde ordentlige forhold til de flygtede. På Amager var der Kløvermarkslejren og Dragørlejren. På Kløvermarken blev der opført barakker, som kunne huse omtrent 19.000. Det var dermed Danmarks næststørste lejr.

På Kastrupfortet var en flygtningelejr for børn, som ikke var sammen med deres forældre. Det kunne være fordi, de var forældreløse, forældrene var blevet væk eller for syge til at passe børnene. I januar 1946 var der 567 flygtningebørn opsamlet fra mange københavnske lejre.

EFTER KRIGEN

Retsopgøret efter 2. Verdenskrig fastslog med loven fra 1. juni 1945, hvad der var forræderi og landsskadelig virksomhed. Ligesom også straffen blev beskrevet, hvor der blev genindført dødsstraf, som ellers var blevet afskaffet i 1930. Der blev afsagt 103 dødsdomme, hvor 46 blev udført. Udover det blev 13.000 dømt efter loven, og de dømte tabte tillige stemmeretten og deres valgbarhed.

Flygtninge, der blev sejlet over Øresund, blev nogle gange kun sejlet til det svenske neutrale farvand – for at effektivisere transporterne og minimere risikoen. Det skulle dog planlægges nøje, når to både skulle mødes i Øresund. Det vides ikke, hvem der er på fotoet, eller hvor det er taget.

Foto: Frihedsmuseet

Efter krigen skete en pengeombytning, så de, der havde tjent penge uden at betale skat, ikke kunne bruge dem uden at blive opdaget. I Tårnby Kommune drejede det sig om ikke mindre end 13 millioner kroner. Nogle personer kunne selvfølgelig ikke have opgivet pengene under krigen, eksempelvis fiskerne, der hjalp flygtninge over til Sverige. Hvis de havde gjort det, ville de have angivet sig selv som mod-

standsfolk til den tyske værne-magt.

Andre tjente penge på de fødevarer, de selv producerede. De to største, der ikke havde betalt skat nok under krigen i Tårnby, var gartnere med en ubeskattet formue på henholdsvis 2 ½ million og 1,2 millioner kroner.

For at undgå for megen arbejdsløshed blev der i hele landet iværksat en række kommunale arbejder. I Tårnby var det

blandt andet en udvidelse af Tårnbyvej til 19 meters bredde. Ligeledes blev også Alleen udvidet og rettet op. For at beskæftigelsen yderligere skulle sættes i gang, blev der også taget initiativ til et rensningsanlæg for alt spildevand i kommunen. Det skulle også bidrage til renere badevand i Øresund.

Rationering fortsatte længe efter krigen. Det var for at sørge for, at almindelige varer var til at betale for almindelige mennesker. Således var brød, gryn, tobak og gas rationeret indtil 1948. Tekstiler, sko, fedt, flæsk, te, kakao, sæbe og el var rationeret indtil 1949. Frit køb af smør var der først i 1950, da smørret for en stor del blev eksporteret for at forberede

ALDRIG GLEMME

Efter krigens afslutning var der et stort arbejde med at finde og arrestere stikkere og overløbere. Her ses en modstandsgruppe på Kastrupvej muligvis på vej til at foretage en anholdelse. Til dette arbejde var der også flere politibetjente fra Tårnby Politi. De var gået ind i modstandsarbejdet efter den 19. september 1944, hvor dansk politi blev nedlagt af værnemagten. På billedet ses et større opløb, og det har nok ikke været let at holde gemytterne i ro.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B5436

handelsbalancen. Kaffe og sukker kom først i fri handel i 1952.

Det tog med andre ord lang tid at komme sig over krigen – og rationeringerne var langt fra det værste. Historierne fra dengang skal aldrig glemmes.

Tove Ditlevsen skrev i Politiken den 9. marts 1946 i forbindelse med debatten om behandlingen af de tyske flygtninge:

”Vi lever i en mørketid, langt dybere end under besættelsen, langt mere alvorlig. Det er tåbeligt at tro, at de instinkter, Hitler med så stort held talte til hos det tyske folk, ikke også findes hos os selv. Tåbeligt at tro, det ene folk er bedre, eller blot anderledes end det andet”.

Tyske flygtningebørn fra Dragørlejren på skolebænken. Om børnene viser ”thumbs up”, fordi de går i skole, snart skal hjem til Tyskland eller fordi de bliver fotograferet vides ikke. Det var de allierede, der ikke ønskede, at flygtninge kom tilbage til Tyskland med det samme. Mon ikke også det tyske folk glædede sig over, at krigen var ovre.

Foto: Frihedsmuseet

Det første forsøg på at sprænge Langebro blev gjort om natten kl. 3 den 25. marts 1945. Desværre var den tyske patrulje alt for venlige. De skubbede lastbilen med sprængstoffet i gang efter det fingerede motorstop. Derfor skulle der findes en hurtig ny plan for at komme af med sprængstoffet og ødelægge broens maskinhus. Løsningen kom fra Holger Darmer fra Tårnby. Som tidligere ansat ved jernbanen foreslog han at de kunne hugge et tog og lade det gå i stå midt på broen. På grund af sabotage et andet sted lykkedes det først kl. 17.30. Der var sporvogne der skulle stoppes, gående og cyklister, der skulle væk fra broen, og selvfølgelig skulle sabotørerne også selv væk.
Foto: Frihedsmuseet, den 27. marts 1945.

HENVENDELSE & ÅBNINGSTIDER

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til Stads- og Lokalarkivet.

VI HAR ÅBENT

Mandag - torsdag	kl. 9 - 20
Fredag	kl. 9 - 17
Lørdag	kl. 9 - 15
Søndag 1. september - 30. april	kl. 9 - 15

STADS- OG LOKALARKIVET HAR UDSTILLINGER PÅ

Kastrupgårdsamlingen
MIDT PÅ AMAGER & KASTRUPGLAS
Tirsdag - søndag kl. 14 - 17
Onsdag kl. 14 - 20

Plyssen på Amager Strandvej 350
PERMANENTE &
SKIFTENDE UDSTILLINGER
Lørdag og søndag kl. 13 - 16

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV

Kamillevej 10, 2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 00 • Mail: bibliotek@taarnby.dk • www.taarnbybib.dk